

Blue Monday

20 januari was het Blue Monday, zogenaamd de deprimerendste dag van het jaar. Voor sommige mensen zijn alle maandagen blauw. Zij zijn synestheet en zien kleuren bij dagen, woorden en getallen. Synesthesie, een vermenging van zintuiglijke waarnemingen, wordt soms ook gebruikt als stijlfiguur in teksten.

1. *Wat is GEEN voorbeeld van synesthesie?*

- Een bittere pil.
- Een kille stem.
- Een warme kleur.
- Scherpe woorden.

Klimaat

Taalkundigen hebben onderzocht welke invloed klimaat op de klanken van talen heeft. Uit hun analyse blijkt dat in gebieden met een lage luchtvochtigheid (zoals in de woestijn of hoog in de bergen) met minder toonvariatie gesproken wordt.

2. *Hoe is dit verschijnsel te verklaren?*

- Droge lucht dempt het spraakgeluid.
- Droge lucht maakt stembanden minder flexibel.
- In droge gebieden is volume belangrijker dan intonatie.
- In droge gebieden kun je beter je mond niet te ver open doen.

Handig!

Een Nijmeegse onderzoeker heeft een computerprogramma ontwikkeld dat kan herkennen welke gebarentaal gebruikt wordt. Het programma kan zes verschillende gebarentalen van

elkaar onderscheiden. Dat is een lastige klus voor een computer.

3. *Waar zal de software NIET naar kijken?*

- De afkomst.
- De gezichtsuitdrukking.
- De handen.
- De mond.

Tilda

De dierentuin van Keulen heeft een bijzondere orang-oetan. De voormalige circusaap Tilda maakt geluiden die lijken op menselijke spraak. Onderzoekers dachten altijd dat orang-oetans hun mond daar niet snel genoeg voor konden bewegen, maar dat kan dus wel. Toch zal Tilda geen echte taal kunnen leren spreken.

4. *Waarom niet?*

- Een orang-oetan kan alleen denken aan dingen in het hier en nu.
- Een orang-oetan kan geen betekenissen koppelen aan klanken.
- Een orang-oetan kan geen grammatica leren.
- Een orang-oetan wil helemaal niet communiceren.

Geheimtaal

In de bioscopen draait momenteel 'The Imitation Game', een film over de Britse wiskundige Alan Turing. Hij kraakte met zijn team de Enigma-code, het systeem waarmee de Duitsers tijdens de Tweede Wereldoorlog hun berichten

versleutelden. Cryptografie hoeft echter lang niet altijd ingewikkeld te zijn.

5. *Welke eenvoudige vorm van cryptografie wordt in het dagelijks leven veel gebruikt?*

- Een sms.
- Een vreemde taal.
- Emoticons.
- Gebarentaal.

Liefde

Eind januari ging de Week van de Poëzie van start. Dit jaar is het thema 'Met zingen is de liefde begonnen'. De liefde is misschien wel het meest voorkomende onderwerp in de poëzie.

Een bekende poëtische uitspraak is 'Liefde is een werkwoord'.

6. *Wat wordt daarmee bedoeld?*

- Dat een relatie onderhouden moet worden.
- Dat liefde een onderwerp nodig heeft.
- Dat liefde in vele vormen voorkomt.
- Dat relaties ingewikkeld zijn.

Zie je wel?

Onderzoekers hebben alledaagse gesprekken gefilmd in dertien grote en kleine talen. Vervolgens hebben ze geturfd hoe vaak mensen werkwoorden gebruiken waarmee ze beschrijven wat ze zien, horen, voelen, ruiken of proeven. Uit de analyse blijkt dat mensen overal ter wereld het meest praten over wat ze zien.

7. *Welk zintuig komt in de meeste talen op de tweede plek?*

- De reuk.
- De smaak.
- De tast.
- Het gehoor.

Gele Boekje

Samen met enkele taalkundigen heeft de Vlaamse krant De Standaard het Gele Boekje samengesteld. Hierin staan duizend woorden en uitdrukkingen die geen Standaardnederlands zijn, maar in Vlaanderen wel veel gebruikt worden. Het doel is de zwartgedrukte woorden voortaan in teksten te accepteren. De woorden in grijze inkt blijven uit den boze.

8. *Welk Belgisch-Nederlands woord blijft in teksten uit den boze?*

- Ajuin (ui).
- Baanvak (rijstrook).
- Duimspijker (punaise).
- Schotelvod (vaatdoek).

Partners

De Praktijk
natuurwetenschappelijk onderwijs

Mede mogelijk dankzij

Universiteit
Leiden